

**CURZIO
MALAPARTE**

**CAN
PAZARI**

Çeviri: NEYYİRE GÜL İŞİK

roman

CURZIO MALAPARTE
CAN PAZARI

La pelle, Curzio Malaparte

© Eredi Curzio Malaparte, İtalya

© 2016, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Ocak 2016, İstanbul

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Nükhet Polat

Düzeltili: Burçak Başpınar

Mizanpaj: M. Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)

Kapak baskı: Azra Matbaası

Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2

Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul

Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası

Mahmutbey Mah. Devkaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3 Güven İş

Merkezi, Bağcılar, İstanbul

Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2995-9

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750729959

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

CURZIO MALAPARTE
CAN PAZARI

ROMAN

İtalyanca aslından çeviren

Neyyire Gül Işık

Curzio Malaparte'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Kaputt, 2014

CURZIO MALAPARTE, 1898'de Prato'da doğdu. Birinci Dünya Savaşı'na gönüllü olarak katıldıktan sonra gazeteciliğe başladı. 1940'lara kadar faşizmi benimseyen Malaparte'nin 1931'de ilk olarak Fransızca yayımlanan, *Hükümet Darbesi Tekniği* (1955) adlı kitabı büyük yankı uyandırdı. 1940'larda faşizmi reddetti ve partiden atıldı. İkinci Dünya Savaşı sırasında Müttefik ordularında görev aldı. Savaşı konu aldığı gerçekçi romanları *Kaputt* (1944) ve *Can Pazarı* (1950) ile uluslararası üne kavuştu. Malaparte, üç gerçekçi oyun kaleme aldı: Marcel Proust'un yaşamını konu alan ve 1948'de sahnelenen *Du côté de chez Proust* (Proust'un Semtinden), Karl Marx'ın yaşamını konu alan ve 1949'da sahnelenen *Das Kapital* (Kapital), Rus işgali altında Viyana'daki yaşamı anlatan ve 1954'te sahnelenen *Anche le donne hanno perso la guerra* (Kadınlar da Savaşı Yitirdi, 1965). Malaparte, 1957'de Roma'da öldü.

NEYYİRE GÜL IŞIK, Ankara'da doğdu. Yükseköğrenimini Floransa Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü'nde tamamladı. İÜ Edebiyat Fakültesi'nde İtalyan Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı ile İspanyol Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda öğretim üyeliği yaptı. Gasset, Svevo, Ibáñez, Goytisolo, Sciascia, Tabucchi gibi yazarların eserlerini dilimize kazandırdı. Yaşar Kemal'in *Sarısıcak* adlı kitabı ile Nâzım Hikmet'in *Memleketimden İnsan Manzaraları'nı* İspanyolcaya çevirdi; *İspanya: Bir Başka Avrupa* adlı bir kitap yayımladı. Halen Complutense Üniversitesi Edebiyat Fakültesi'nde Türk Dili ve Edebiyatı dersleri veriyor.

Virginia Üniversitesi'nden Albay H.Henry Cumming'in
ve 1943-1945 yılları arasında silah arkadaşlarım olan,
Avrupa'nın özgürlüğü uğruna boşu boşuna ölen
bütün yiğit, iyi yürekli, dürüst Amerikan
askerlerinin sevgi dolu anısına.

“Ve yendikleri memleketin kentine kanat geren
Tanrılara, tapınaklara saygıda kusur etmiyorlar ki
Yenmişken bu kez de kendileri yenik duruma
düşmesinler.”

Aiskhülos, *Agamemnon*¹

“*Ce qui m'intéresse n'est pas
toujours ce qui m'importe.*”²

Paul Valéry

1. *Eski Yunan Tragedyaları: 11*, çev. Yılmaz Onay, Mitos-Boyut Yayınları, İstanbul, 2010, s. 22. (Y.N.)

2. (Fr.) Beni ilgilendiren şey, her zaman önemli saydığım şey değildir. (Ç.N.)

I

Veba

Napoli'de "veba" günleriydi. Her gün öğleden sonra saat beşte, PBS yani Peninsular Base Section'ın¹ spor salonunda yarım saat *punching-ball*'un² ve sıcak bir duşun ardından, Albay Jack Hamilton ile ben, tan sökümlünden sokağa çıkma yasağı saatine değin Toledo Caddesi'ne doluşan şamatalı kalabalıkta dirseklerimizle yol açarak San Ferdinando'ya doğru yayan iniyorduk.

Yeryüzünün tüm ırklarından oluşmuş kurtarıcı orduların itip kaktığı, dünyanın tüm dillerinde ve lehçelerinde aşığıladığı solgun, pasaklı, aç, paçavralar içindeki korkunç Napoli kalabalığının ortasında, Jack ile ben temiz paktık, güzelce yıkanmıştık, iyi beslenmiştik. Avrupa'nın tüm halkları arasında, ilk kurtarıma onuru, Napoli halkına nasip olmuştu: bu denli hak edilmiş bir ödülün bayramını kutlamak için, benim zavallı Napolililerim, üç yıl süren açlıktan, salgınlardan, amansız bombardımanlardan sonra, mağlup halk rolünü oynamanın dört gözle beklenen ve imrenilen zaferini olanca yurtseverlikleriyle, canla başla üstlenmişlerdi: Evlerinin yıkıntıla-

1. Yarımada Üs Bölüğü. (Y.N.)

2. (İng.) Boks topu. (Y.N.)

rının ortasında şarkılar söylüyor, el çırpıyor, keyiflerinden zıplayıp hopluyorlardı, daha düne değin düşman olan yabancı bayrakları sallıyor, pencerelerden galiplere çiçekler yağdırıyorlardı.

Ama herkesin katıldığı o içten coşkuya karşın, tüm Napoli'de bir tek Napolili yoktu ki kendini mağlup say-sın. O tuhaf duygunun halkın ruhunda nasıl doğmuş olduğunu söyleyemem. Şurası hiç kuşku götürmüyordu: İtalya, dolayısıyla da Napoli, savaşı yitirmişti. Bir savaşı yitirmek kazanmaktan çok daha çetindir, kuşkusuz. Bir savaşı kazanmayı herkes başarabilir ama yitirmek herkesin harcı değildir. Bir savaşı yitirmek, kendini mağlup bir halk gibi duyma hakkını elde etmeye yetmez. Yüzyılların acılı deneyimleriyle yoğrulmuş, eski çağlardan gelen bilgelikleri, yapmacıksız alçakgönüllülükleriyle, benim zavallı Napolililerim de kendilerini mağlup bir halk olarak duyma iddiasında değildi. Durumuna göre davranmamanın dik âlâsıydı bu kuşkusuz. Ama Müttetikler, bir yandan halkları özgürleştirme, diğer yandan da onları kendilerini mağlup duymaya zorlama iddiasında bulunabilir miydi? Ya özgürdüler ya da mağlup. Napoli halkını, kendini ne özgür ne de mağlup duyuyor diye suçlamak haksızlık olurdu.

Albay Hamilton'un yanında yürürken, sırtımdaki İngiliz üniformasıyla kendimi feci gülünç hissediyordum. İtalyan Kurtuluş Ordusu'nun üniformaları Britanya Komutanlığı tarafından Mareşal Badoglio'ya aktarılan, haki rengi, kullanılmış İngiliz üniformalarıydı; herhalde kan lekelerini ve mermi deliklerini gözden saklama çabasıyla kertenkele rengine, koyu yeşile boyanmışlardı. Öyle ya, El Alameyn'de ve Tobruk'ta ölmüş Britanya askerlerinin sırtlarından çıkarılmış üniformalardı. Benim montumda üç mitralyöz mermisi deliği seçiliyordu. Kazağımda, gömleğimde, donumda kan lekeleri vardı. Postallarım da

bir İngiliz askerinin cesedinden çıkarılmıştı. Ayağıma ilk geçirdiğimde tabanına bir şey battığını hissetmiştim. İlk, pabuca ölünün kemiklerinden biri yapışıp kalmış, diye aklımdan geçirmiştim. Bir çiviymiş oysa. Sahiden ölünün kemiklerinden biri olsaydı belki de daha iyiydi: çekip çıkarması daha kolay olurdu. Bir kerpeten bulup çiviye sökmem yarım saat sürmüştü. Diyecek yoktu doğrusu: O ahmakça savaş bizim için gerçekten iyi sonuçlanmıştı. Daha iyisi can sağlığıydı. Mağlup asker gururumuz kurtarılmıştı: Öyle ya, artık Müttefikler'in safında çarpışıyorduk, kendi savaşımızı yitirdikten sonra, şimdi onlarla omuz omuza onlarınkini kazanmak için savaşıyorduk, dolayısıyla bizim tarafımızdan öldürülmüş Müttefik askerlerinin uniformalarını giymemiz doğaldı.

Sonunda çiviye sökü� çıkarmayı ve postalı ayağıma geçirmeyi başardığımda, komutasını üstleneceğim bölük, kışlanın avlusunda toplanalı epey olmuştu. Kışla Mergellina'nın arkasında, Torretta yakınlarında, yüzyıllardan ve bombardımanlardan ötürü yıkılmış eski bir manastırdı. Manastır mimarisine uygun avlunun üç yanı, gri volkanik taştan ince sütunların üstündeki bir revakla çevriliydi, bir yanında yeşil küf lekeleriyle kaplı sarı, yüksek bir duvar vardı, üstünde kocaman siyah haçların altında, upuzun ad listeleri yazılı mermer levhalar bulunuyordu. Manastır eski bir kolera salgını sırasında cüzam hastanesi olarak kullanıştı, levhalarındaki de koleradan ölenlerin adlarıydı. Duvarın üstünde iri siyah harflerle *Requiescant in pace*¹ sözleri yazılıydı.

Albay Palese, eski askerlerin pek önem verdikleri o sade törenlerden biriyle, beni erlerime kendi tanıştırmayı istemişti. Saçları apak olmuş, uzun boylu, zayıf bir adam-

1. (Lat.) Huzur içinde yatsınlar. (Ç.N.)

di. Sessizce elimi sıktı ve hüzünle içini çekerek gülümse-
di. Erler (hemen hepsi pek gençti, Afrika'da ve Sicilya'da
Müttefikler'e karşı kahramanca çarpışmışlardı, o nedenle
Müttefikler onları İtalyan Kurtuluş Ordusu'nun ilk çekir-
değini oluşturmak üzere seçmişti) avlunun orta yerinde,
oracıkta, önümüzde sıralanmış, gözlerini bana dikmişler-
di. Onların da sırtlarında El Alameyn ve Tobruk'ta düş-
müş İngiliz askerlerinin uniformaları vardı, postalları ölü
postallarıydı. Yüzleri solgun, avurtları çökmüştü, gözleri
beyaz, sabitti; gevşek, donuk bir maddeden yapılmıştı.
Yüzüme sabit, sanki gözlerini kırpmadan bakıyorlardı.

Albay Palese başıyla bir işaret yaptı, çavuş haykırdı:
"Bölük, hazır ol!" Askerlerin bakışı acı verici bir yoğun-
lukla üstüme abandı, ölmüş bir kedinin bakışı gibi. Be-
denleri kaskatı kesildi, hazır ola geçtiler. Tüfekleri sımsıkı
kavrayan elleri beyazdı, kansızdı: Gevşemiş derileri par-
maklarının ucundan, giyene uzun gelmiş bir eldivenin
parmakları gibi sarkıyordu.

Albay Palese aldı sözü, dedi ki: "Size yeni yüzbaşınızı
tanıtıyorum..." O konuşurken ben İngiliz cesetlerinden
çıkarılmış uniformaları giymiş o İtalyan askerlerini, o kan-
sız elleri, o solgun dudakları, o ağarmış gözleri süzüyor-
dum. Uniformalarının şurasına burasına siyah kan lekeleri
dağılmıştı. Birden dehşetle fark ettim: O askerler ölmüş-
tü. Soluk bir küflü kumaş, çürümüş kösele, güneşte kuru-
tulmuş et kokusu saçıyorlardı. Albay Palese'ye baktım, o
da ölüydü. Dudaklarından dökülen ses nemliydi, soğuktu,
vıcık vıcıktı, tıpkı bir ölünün midesine elle bastırıldığında
ağızdan çıkan tüyler ürpertici hırıltılar gibiydi.

Albay Palese kısa söylevini bitirdiğinde çavuşa, "Ra-
hat komutu verin," dedi. "Bölük, rahat!" diye haykırdı
çavuş. Erler gevşek, yorgun bir halle sol ayaklarına yük-
lendiler, gözlerini daha yumuşak, daha uzak bir bakışla
yüzüme diktiler. "Şimdi de," dedi Albay Palese, "yeni

yüzbaşınız size kısa bir konuşma yapacak.” Dudaklarımı araladım, ağzımdan dehşet verici bir hırıltı dökülüyordu; boğuk, hantal, pörsümüş sözcüklerdi. Şöyle dedim: “Biz Özgürlük’ün gönüllüleriyiz, yeni İtalya’nın askerleriyiz. Almanlara karşı savaşmak, onları evimizden kovmak, sınırlarımızın dışına püskürtmek zorundayız. Bütün İtalyanların gözleri üstümüze dikili: Çamura düşen bayrağımızı yeniden yükseltmek, onca utancın ortasında herkese örnek olmak, değişen zamanlara, vatanımızın bize verdiği göreve layık olduğumuzu kanıtlamak zorundayız.” Konuşmamı noktalandığımda Albay Palese erlere, “Şimdi içinizden biri komutanınızın söylediklerini tekrarlayacak. Anladığınızdan emin olmak istiyorum,” dedi, ardından erlerden birini işaret ederek, “Sen,” diye devam etti, “yüzbaşınız ne söyledi, tekrarla bakayım.”

Er bana baktı, benzi kül gibiydi, dudakları ölülerin kansız, kısık dudaklarıydı. Ağır ağır, sesinde tüyler ürperici bir hırıltıyla şöyle dedi: “İtalya’nın utancına layık olduğumuzu göstermek zorundaymışız.”

Albay Palese bana yaklaştı, alçak sesle, “Anlamışlar,” dedi, sonra sessizce uzaklaştı. Sol koltuğunun altında kapkara bir kan lekesi yavaş yavaş üniformasının çuhası üstünde yayılmaktaydı. Ben o kapkara kan lekesinin ağır ağır yayılışına bakıyordum, gözlerimle ölü bir İngiliz’in üniformasını giymiş o yaşlı İtalyan albayını izliyordum, bir ölü İngiliz’in postallarını gıcırdatarak yavaş yavaş uzaklaşmasına bakıyordum, İtalya adı ağzımda çürümüş bir et parçası gibi pis bir koku saçıyordu.

Albay Hamilton kalabalığın arasında kendine yol açarken, “*This bastard people!*”¹ dedi dişlerinin arasından.

1. (İng.) Bu piç halk! (Ç.N.)

“Neden böyle söylüyorsun, Jack?”

Augusteo'nun oraya vardığımızda, her gün, genellikle kalabalığın seyredildiği Santa Brigida Caddesi'ne sapıyor, soluk almak için duraklıyorduk.

“*This bastard people*,” dedi Jack kalabalığın müthiş kışkacında buruşmuş üniformasına çekidüzen verirken.

“*Don't say that*, öyle söyleme Jack.”

“*Why not? This bastard, dirty people.*”¹

“Ah, Jack! Ben de piçin tekiyim, ben de pis bir İtalyan'ım. Ama pis bir İtalyan olmakla gurur duyuyorum. Amerika'da doğmadıysak suç bizim değil ki. Hem Amerika'da doğmuş olsak da, yine bir *bastard, dirty people* olurduk. *Don't you think so, Jack?*”²

“*Don't worry, Malaparte*,” dedi Jack, “gücenme bana. *Life is wonderful.*”³

“Evet, hayat harika bir şey, Jack, biliyorum. Yine de öyle deme, *don't say that.*”

“*Sorry*,” dedi Jack, omzuma eliyle vurarak, “seni kırmak istemezdim. Laf olsun diye söyledim. *I like Italian people. I like this bastard, dirty, wonderful people.*”⁴

“Biliyorum Jack, bu yoksul, bu mutsuz, bu harika halkı sevdiğini biliyorum. Yeryüzünde hiçbir halk yoktur ki Napoli halkı kadar çile çekmiş olsun. Açlığı, köleliği iki bin yıldır çekiyor da, hiç yakınmıyor. Kimseyi lanetlemiyor, kimseden nefret etmiyor: kendi sefaletinden bile. İsa Napoliliydi.”

“Saçmalama,” dedi Jack.

“Hiç de saçma değil. İsa Napoliliydi işte”

1. (İng.) Neden söylemeyeyim? Bu piç, bu pis halk. (Ç.N.)

2. (İng.) Öyle düşünmüyor musun, Jack? (Ç.N.)

3. (İng.) Sırasıyla; “Tasalanma.”; “Hayat harika bir şey.” (Ç.N.)

4. (İng.) Sırasıyla; “Kusura bakma.”; “İtalyan halkını seviyorum. Bu piç, bu pis, bu harika halkı seviyorum.” (Ç.N.)

“Bugün neyin var, Malaparte?” dedi Jack, bana iyilik dolu gözleriyle bakarak.

“Hiç. Neyim olsun istiyorsun?”

“Pek huysuzluğun üstünde,” dedi Jack.

“Neden huysuz olayım ki?”

“*I know you,*¹ Malaparte. Bugün huysuzluğun üstünde.”

“Cassino için üzülüyorum, Jack.”

“Cassino cehennemine dibine, *the hell with Cassino.*”

“Üzülüyorum, sahiden üzülüyorum Cassino’da olanlara.”

“*The hell with you,*”² dedi Jack.

“Cassino’da başınızın beladan çıkmayışına yazık doğrusu.”

“*Shut up,*³ Malaparte.”

“*Sorry.* Seni kırmak istemezdim, Jack. *I like Americans. I like the pure, the clean, the wonderful American people.*”⁴

“Biliyorum, Malaparte. Amerikalıları sevdiğini biliyorum. *But take it easy,*”⁵ Malaparte. *Life is wonderful.*”

“Cassino cehennemine dibine, Jack.”

“*Oh yes.* Napoli cehennemine dibine, Malaparte, *the hell with Naples.*”

Havada tuhaf bir koku dolaşıyordu. Günbatımı yaklaşırken Toledo’nun daracık sokaklarından, Carrette Meydanı’ndan, Santa Teresella degli Spagnoli Kilisesi’nden gelen koku değildi. Toledo Caddesi’nden San Martino’ya

1. (İng.) Seni tanırım. (Ç.N.)

2. (İng.) Sen de cehennemine dibine. (Y.N.)

3. (İng.) Kes sesini. (Ç.N.)

4. (İng.) Amerikalıları seviyorum. Saf, tertemiz, harika Amerikan halkını seviyorum. (Ç.N.)

5. (İng.) Ama takma kafana. (Ç.N.)

çıkan, İspanyol mahallelerinin o loş, daracık, pis kokulu sokaklarında yuvalanmış, kızartmacı, meyhane, hela kokuları değildi. Bin bir esintiden, sokak aralarının köşelerindeki Meryem heykelciklerinin ayakları dibine yığılı duran solmuş çiçeklerin günün kimi saatlerinde tüm kente saldıkları bin bir kirli soluktan, Jack'in deyişiyile *de mille délicates puanteurs'*den¹ gelen o sarımsı, o donuk, o cıvık koku değildi. Sirokko rüzgârının kokusu da değildi; sirokko koyun peyniri ve bayatlamış balık kokar. Hayır, akşamüstü Napoli'ye genelevlerden yayılan şu haşlanmış et kokusu, hani Jean-Paul Sartre'ın bir gün Toledo Caddesi'nde yürürken, içinde *parenté immonde de l'amour et de la nourriture'*ü² soluduğu *sombre comme une aisselle, pleine d'une ombre chaude vaguement obscène,*³ dediği o koku da değildi. Hayır, günbatımına doğru Napoli'yi basan o haşlanmış et kokusu, *la chair des femmes a l'air bouillie sous la crasse*⁴ değildi. Olağanüstü temizlikte ve hafiflikte bir kokuydu: Yağsız, hafif, saydam bir koku, tozlu deniz, tuzlu gece kokusuydu; kâğıttan ağaçlardan oluşmuş eski bir ormanın kokusu.

Saçları dağılmış, suratları düzgünlü kadın sürüleri, peşlerinde soluk avuçlu zenci askerlerle Toledo Caddesi'nde aşağı yukarı gidip geliyor, "Hey, Joe! Hey, Joe!" diye tiz bağırımlarla kalabalığı yarıyordu. Ara sokakların ağızlarında *capera* denilen saç tarayıcı kadınlar, açık havada, her biri bir iskemlenin arkalığının gerisinde ayakta, sıra sıra dizilmişlerdi. O iskemlelerde, gözlerini yumup başını arkalığa bırakmış ya da göğsüne eğmiş, atletik vücutlu, ufak, toparlak kafalı zenciler oturmuştu, sarı pabuçları Santa Chiara Kilisesi'ndeki yaldızlı melek heykellerinin ayakları

1. (Fr.) Bin bir nazik kokuşmuşluk. (Ç.N.)

2. (Fr.) Aşk ve yiyeceğin pis akrabalığını. (Ç.N.)

3. (Fr.) Koltukaltı gibi loş, birazcık müstehcen sıcak bir gölgeyle dolu. (Ç.N.)

4. (Fr.) Kirden ağırlaşmış havada kadın teni kokusu. (Ç.N.)

gibi pırlıl pırlıldı. Saç tarayıcılar bağırarak, garip gırtlaksı seslerle birbirlerini çağırarak, türkü çığırarak ya da balkonlarından tiyatro locasındaymışcasına seyreden komşularıyla avaz avaz kavga ederek, taraklarını zencilerin girift, yapağimsı saçlarına daldırıyor, ardından tarağı iki eliyle kavrayıp kendilerine doğru çekiyor, kaysın diye tarağın dişlerine tükürüyor, avuçlarına doldurdukları bryantinle, ellerine geçirdikleri o sabırlı müşterilerin yabanıl yevelerini masaj yapar gibi ovuşturup düzeltiyorlardı.

Hırpani oğlan sürüleri, üstüne sedef parçaları, istiridye kabukları, ayna kırıkları yapıştırılmış tahtadan ufak boyacı sandıklarının önünde diz çökmüş, fırçalarının kenarlarını sandıkların kapağına vura vura bağırıyordu: “*Sciucià! Sciucià! Shoe-shine! Shoe-shine!*”¹, bir yandan da yalpalayarak geçen zenci erlerin pantolon paçalarını, haris, cılız elleriyle havada kapıveriyorlardı. Koyu renk pelerinlerine sarınmış Faslı askerler duvar diplerinde öbek öbek çömelmişti, çiçek bozuğu suratları, esmer, kırış kırış gözyuvarlarının dibinde parlayan sararmış gözleri vardı, ateşlenmiş burun delikleriyle tozlu havada dolaşan cılız kokuyu içlerine çekiyorlardı.

Yüzleri morarmış, vücutları biçimden çıkmış, avurtlarına çökmüş yanakları bir düzgün kabuğu altında, tiksindirici ve acınası kadınlar, ara sokakların köşelerinde durmuş, geçenlere sefil mallarını sunuyorlardı: Sekiz-on yaşlarında oğlanlarla kızları; Faslı, Hintli, Cezayirli, Madagaskarlı askerler çocukların entarilerini kaldırarak ya da ellerini pantolonlarının düğmeleri arasına sokuşturarak yokluyorlardı. Kadınlar bağırıyordu: “*Two dollars the boys, three dollars the girls!*”²

1. (Napoli lehçesi; İng.) Ayakkabı boyama. (Y.N.)

2. (İng.) Oğlanlar iki dolar, kızlar üç dolar. (Y.N.)

Zamanının adamı olmalı insan.

Alçaklaştı mı, ta dibine değin inmeli alçaklığın.

İkinci Dünya Savaşı'nın yakın tanıklarından Malaparte, Avrupa tarihinden trajik bir kesit sunuyor okuruna. *Can Pazarı*'nın odağında İtalya, Napoli vardır: İtalya'da savaşın son evreleri, 1943 Eylül'ünden 1944 Mayıs'ına kadar olup bitenler... Malaparte, bir yandan tarihin trajik akışına müdahale edemeyen subay kimliğinin, diğer yandansa acımasız gözlem ve çıkarsamalarını esirgemeyen yazar kimliğinin yarattığı ikircikli konumundan hareketle Alman ordusu ile "kurtarıcı" Amerikan ve İngiliz ordularının arasında sürüklenmiş bir halkın yazgısını öyküler. Bunu yaparken de, bir savaşı kazanmak ve kaybetmek arasındaki, mağluplar ile galipler arasındaki belirleyici sınırların altında ne denli kaygan olduğunu, savaşın neticesi olarak ortaya çıkan sefaletin daima her yana sızdığını kendine özgü çarpıcı anlatımıyla anımsatır.

